

Eiropas Anti-Vardarbības Kampana

INTERAKTĪVS MĀCĪBU LĪDZEKLIS

Atēnas

Roma

Rīga

Sofija

Tallina

Viļņa

2013

INTERAKTĪVĀ MĀCĪBU LĪDZEKĻA IZMANTOŠANA

Šis Interaktīvais mācību līdzeklis ir daļa no Eiropas Anti-Vardarbības kampaņas. Šī īpašā mācību līdzekļa nolūks ir caur tiešu līdzdalību būtiski paaugstināt skolēnu izpratni par vardarbības parādību.

Interaktīvais mācību līdzeklis satur divus video, no kuriem vienā parādīts fiziskas, psiholoģiskas un vārdiskas vardarbības incidents, bet otrā runa ir par kibervardarbību. Abos video mums ir iespēja izsekot stāstam no 3 stāsta varoņu ¹ redzes viedokļiem: varmākas, upura un vērotāja skatu punktiem.

Lietotājam ir iespēja izvēlēties skatu punktu, no kura viņš/ viņa vēlas apskatīt stāstu, kā arī izvēlēties stāsta attīstības līniju, atkarībā no stāsta piedāvātajiem varoņu reakcijas variantiem.

Ieteicams mācību līdzekli lietot sekojošā veidā:

1. TIKŠANĀS. IEVADS PAR VARDARBĪBAS PARĀDĪBU

2. TIKŠANĀS. PIRMAIS STĀSTS NO UPURA VIEDOKĻA

3. TIKŠANĀS. PIRMAIS STĀSTS NO VARMĀKAS VIEDOKĻA.

4. TIKŠANĀS. PIRMAIS STĀSTS NO VĒROTĀJA VIEDOKĻA.

5. TIKŠANĀS. SECINĀJUMI

6. TIKŠANĀS. IEVADS PAR KIBERVARDARBĪBAS PARĀDĪBU.

7. TIKŠANĀS. OTRAIS STĀSTS PAR KIBERVARDARBĪBU NO UPURA UN VARMĀKAS VIEDOKĻIEM

8. TIKŠANĀS. OTRAIS STĀSTS NO VĒROTĀJA VIEDOKĻA.

9. TIKŠANĀS. SECINĀJUMI.

10. TIKŠANĀS. IETEICAMĀS DARBĪBAS IZPRATNES PAAUGSTINĀŠANAI.

Katra tikšanās var ilgt 2 mācību stundas un ietver attiecīgo videoklipu demonstrēšanu un diskusiju par attiecīgo tēmu. Šī rokasgrāmata sniedz skolotājam iespēju rosināt diskusijas par konkrētām ar vardarbības parādību saistītām tēmām.

¹ Pamatojoties uz pētījuma rezultātiem, konkrētās reakcijas ir izvēlētas tā, lai iesaistītu skolotājus problēmas risināšanā un iedrošinātu bērnus meklēt speciālistu palīdzību. No otra puses ir parādītas arī stāsta varoņu pasīvās reakcijas, lai skolotājiem klasē būtu iespēja analizēt visas šīs iespējas

1. tikšanās

Ievads par vardarbības parādību

Mērķis: Grupas iepazīstināšana ar vardarbības parādību

Līdzekļi: Bibliogrāfija par vardarbību. Attiecīga literatūra ir pieejama www.e-abc.eu un digitālajā bibliotēkā <http://www.e-abc.eu/lv/digitla-bibliotka/>.

1.SOLIS. GRUPAS IESAISTĪŠANA

Skolotājs un/ vai citi komandas locekļi iesaista grupu vispārējās pārrunās par vardarbības parādību vispār un par vardarbību skolā konkrēti.

2.SOLIS. VARDARBĪBA SKOLĀ

Vardarbību skolās pirmoreiz sāka pētīt 1978.gadā Norvēģijā un 9 gadus vēlāk šis termins parādījās daudzos zinātniskos pētījumos. Neskatoties uz to, ka šo parādību pamanīja un aprakstīja jau 70-tajos gados, tajā laikā tā neguva plašu atzinību. Bez tam tā ir viena no vardarbīgas uzvedības izpausmēm, kas pastāv kopš cilvēces rašanās brīža.

Vardarbībā ir iesaistītas daudzas puses:

- bērns – vardarbības upuris
- bērns – varmāka vai bērnu – varmāku grupa
- vardarbības vērotāji
- skolotāji
- vecāki

Stāstā par Oliveru Tvistu, kura darbība notiek 19. gadsimtā, ir aprakstīta vardarbība starp bērniem un šīs attiecības pastāv līdz mūsdienām.

Saskaņā ar Olweus² vardarbība skolā notiek, kad bērns

„tiek atkārtoti ilgākā laikā pakļauts vienas vai vairāku personu negatīvai iedarbībai.”

Termins „negatīva iedarbība” attiecas uz darbībām, kas

„kāds indivīds apzināti izraisa citai personai kaitējumu vai emocionālas nepatīkšanas caur fizisku iedarbību, vārdiski vai citā veidā.”

Nozīmīgas pazīmes ir atkārtotība un spēku nevienlīdzība. Vardarbība nav viens izolēts notikums. Tā nav vienkārši nejaušs kautiņš starp diviem bērniem skolā. Bez tam tā ietver arī upura vājumu vai spēku nevienlīdzību starp varmāku un upuri.

Darbības rezultāts ir otra galvenā pazīme. Vardarbības rezultāts ir vai var būt fizisks kaitējums vai emocionālas nepatīkšanas bērnam.

Tālākās pazīmes ir saistītas ar vardarbības formām – fiziska, vārdiska vai citāda.

Vispārēji sakot, vardarbība starp bērniem var ietvert un izpausties kā:

- fiziska vardarbība – sišana, grūšana, speršana, košana;
- apzināta un atkārtota dažu skolēnu izstumšana no sociālām aktivitātēm, sociālā izolācija;
- seksuāla uzmākšanās
- sāpinošu vai aizskarošu izteicienu lietošana, ķircināšana, apsūkāšana
- draudi un izspiešana
- sāpinoši vai aizskaroši izteicieni saistībā ar upura rases, nacionālo, reliģozo piederību fizisku invaliditāti vai seksuālo identitāti
- upura personīgo mantu nozagšana vai sabojāšana
- apzināta atsvešināšana no draugiem
- kibervardarbība (kibervardarbību apraksta kā „atkārtots un apzināts kaitējums, ko var nodarīt caur datoriem, mobilajiem telefoniem vai citām elektroniskā ierīcēm”. Tā notiek interneta vidē un vairumā gadījumu mājas lapās, kuras izmanto daudzi pusaudži.)

Svarīga piezīme.

Olweus uzsver, ka ir starpība starp vardarbību un ķircināšanu kā spēli. Ķircināšana parasti notiek starp draugiem un neietver fizisku sāpju nodarīšanu citiem. Pretēji, vardarbībā ir iesaistīti indivīdi starp kuriem nepastāv draudzīgas attiecības. Raksturīgā spēku nevienlīdzība, ko Olweus ietver vardarbības definīcijā, var attiekties uz upura un varmākas individuālo un sociālo raksturojumu. Ķircināšana var viegli pārvērsties vardarbībā, ja tā turpinās ilgu laiku,

² Dan Olweus psiholoģijas profesors Bergenas universitātē, Norvēģijā, kurš ir devis lielu zinātnisku ieguldījumu vardarbības starp bērniem izpētē.

galvenais, ka bērnam vairs neliemas citu darbības jautras un tas vairs nenotiek spēles ietvaros.

3.SOLIS. SARUNA

Šajā vietā skolotājs var pajautāt bērniem, izteikt savus viedokļus vai vardarbība viņuprāt pastāv, tomēr nerunājot par konkrētiem gadījumiem viņu vidē. Pretēji, skolotājs un skolēni var atsaukties uz attiecīgo informāciju <http://www.e-abc.eu/lv/jaunumi/teleutaia-nea-tou-horou/>.

4.SOLIS. ORGANIZĒŠANA

Veidojot grupu, skolotājs noteiks grupai mērķi, viņš/ viņa dos arī konkrētus norādījumus par nākamās tikšanās laiku un vietu, kā arī var skolēniem uzdot konkrētas lomas. Piemēram:

- veidot pierakstus, protokolēt
- sekot attiecīgajām ziņām
- nodrošināt tehniskās/ elektroniskās iekārtas, utt. atbilstoši grupas vajadzībām

2. tikšanās

Ievads fiziskas, vārdiskas un psiholoģiskas vardarbības vesture. No upura sk
punkta.

Mērķis. Bērna – upura emocionālās pasaules izpratne un iespējamās reakcijas izvēles.

Līdzekļi. Interaktīvais mācību līdzeklis (sadaļa: Upuris)

1.solis.

Video, kurā Kārlis vardarbīgi izturas pret Jāni, demonstrēšana. Kārlis un viņa labākais draugs daudzos veidos kaitina Jāni, gan klasē, gan ārpus tās, skolas koridoros un pagalmā.

2.solis.

Termina “upuris” izskaidrošana.

PIEZĪME SKOLOTĀJIEM.

Skolotājs atbilstošu informāciju var smelties <http://www.e-abc.eu/lv/par-vardarbbu/brna-vardarbbas-upura-profils/> kā arī <http://www.e-abc.eu/lv/digitla-bibliotka/>.

Bērns – varmāka izvēlas savu upuri ļoti konkrēti, nevis nejauši. Parasti viņš/ viņa izvēlas bērnu, kurš:

- kaut kādā veidā atšķiras no pārējiem (nāk no citas valsts, cita reģiona, nēsā breketes utt. vispār atšķiras no vidējā skolēna tēla)
- kuram neviens varētu arī nepalīdzēt (mēs runājam par skolēniem vientuļniekiem, kuriem ir grūti izveidot draudzību ar kādu citu)
- kurš ir vājāks (fiziski, emocionāli, sociāli)

Tomēr bērni, kas kļūst par upuriem bieži vien izjūt pretrunīgas sajūtas. Bieži viņi izjūt dusmas pret vecākiem, skolotājiem, citiem skolēniem, jo tie neatpazīst viņa nespēju reaģēt vai uzskata viņu par atbildīgu par piedzīvoto vardarbību.

Vispārēji runājot, daudzas no bērna upura personības iezīmēm veicina viņa kļūšanu par vieglu mērķi.

Šajā vietā jāatzīmē, ka bērns – upuris izrāda sekojošo:

- nespēju risināt problēmas
- depresijas elementus
- emocionālas nepatikšanas
- vientulības sajūtas
- vājas sekmes un skolas kavēšanu
- uzvedības problēmas
- psiholoģiskas/ psihosomatiskas problēmas (galvas sāpes, vēdersāpes, miega traucējumus)
- stresu
- zemu pašvērtējumu
- bailes
- nespēja palikt viens
- izvairās no acu kontakta

Bērna emocionālo pasauli jāņem vērā, tas vardarbības skolā gadījumā neatšķiras no citām vardarbības formām.

Bērni piedzīvo:

- **Dusmas**

Viņi nespēj pārtraukt to, kas ar viņiem noticis. Dusmas parasti izpaužas uz kādu tuvu personu – tēvu, māti, brāli.

- **Kauns**

Viņiem parasti ir kauns par notikušo un viņi domā, ka visi pārējie skolēni viņus uzskata par glēvuļiem. Tāpēc viņiem ir grūti iegūt draugus, jo viņi *a priori* uzskata, ka neviens negrib ar viņiem draudzēties. Viņiem ir arī kauns pastāstīt vecākiem par notikušo, jo viņi domā, ka vecāki jutīsies „vīlušies” viņos.

- **Vainas sajūta**

Upuris uzskata sevi par vainīgu notikušajā (piemēram, viņi apsaukā mani par briļļaini, jo es nēsāju brilles, tātad viņiem ir taisnība, es esmu briļļainis).

- **Bailes**

Viņi visu laiku dzīvo ar bailēm, ka viņus atkal ķircinās, ka par viņiem smiesies.

Kombinācija dusmas – bailes – kauns – vainas sajūta neļauj šiem bērniem nevienam pastāstīt par notikušo un tādejādi lūgt palīdzību.

Emocionālā izolācija noved bērnu pie vispārējas izolācijas.

3.solis.

Noskatieties pirmo video no upura viedokļa. **Sarunas 1. tēma: „Ko izjūt Jānis?”**

PIEZĪME SKOLOTĀJIEM

Tā ir vardarbība, jo ir acīmredzama spēku nevienlīdzība („daži bērni skolā... īpaši Kārlis un viņa draugi – bērnu grupa pret vienu bērnu) un ir **atkārtota** („viņi mani traucē jau veselu gadu” un „pēdējā laikā man skolā neiet labi”), kas skaidri norāda, ka tas nav nedz nejaušs gadījums, nedz draudzīga ķircināšana.

Sarunas 2.tēma. „Kāpēc par upuri tika izvēlēts konkrētais bērns?”

PIEZĪME SKOLOTĀJIEM

Par šo jautājumu bērniem jāļauj brīvi izteikties, pamatojoties uz viņu viedokļiem un pieredzi. Vienlaikus skolotājam jāfokuss uzmanība uz to, ka upuris ir atšķirīgs no citiem un uz spēku nevienlīdzību.

Sarunas 3. tēma. Ko bērns – upuris izjūt?

PIEZĪME SKOLOTĀJIEM

Visu laiku Jāņa galva ir nokārta, viņš runā lēni un ļoti tuvu pie kameras (it kā lai saglabātu visu noslēpumā, balss tonis ir nospiests un ritms ir lēns). Visas tās ir pazīmes, ka viņš izjūt lielu kaunu pat to, kas ar viņu ir noticis. Tas ir acīmredzams arī vārdos „*Es nezinu, kur to teikt, kam es to varētu pastāstīt, **es jūtu, ka man ir grūti** par to runāt ar skolotājiem vai kādu bērnu*”.

Bailes parādās teikumā: „Stundas un mirkļi skolā man liekas bezgalīgi”.

Bērna emocionālā un fiziskā izolētība ir acīmredzama teikumā „Man nav vairs draugu. es ceru, ka vairs nebūšu pilnīgi viens”.

Bezpalīdzības sajūta ir acīmredzama teikumā: „„*Es nezinu, kur to teikt, kam es to varētu pastāstīt, **es jūtu, ka man ir grūti** par to runāt ar skolotājiem vai kādu bērnu. Es nevaru par to runāt ar savu ģimeni, jo viņiem ir pašiem savas problēmas, finansiālas problēmas un ... Es nevēlos viņus traucēt ar savām problēmām.*”

4.solis.

Šajā brīdī bērniem vajadzētu palūgt izvēlēties stāsta turpinājumu. Izvēles iespējas nav limitētas. Izvēli var veikt balsojot. Tomēr jāparāda visi iespējamie stāsta turpinājumi, sākot ar to, kurš saņēmis visvairāk balsu.

Vispārējā gadījumā, bērnam – upurim ir daudzas izvēles iespējas un tās ir atkarīgas no bērna personīgā rakstura, ģimenes rakstura, skolas klimata, varmākas dabas un daudziem citiem parametriem. Šajā konkrētajā stāstā tā varoņi var reaģēt 3 veidos:

„NEREAĢĒT”. Šajā izvēlē interesanta ir bērna emocionālā pasaule, kas atspoguļojas viņa sejā – bailes un kauns. Viņš sastingst, kad bērns – varmāka vēršas pie viņa un viņš pat nepūlas bēgt. Bez tam stāsta varonis izvēlas absolūti klusējot saņemt sitienus un apvainojumus, nemēģinot tos izbeigt. Saskaņā ar profesora Dan Olweus pētījumiem, šis ir visbiežāk sastopamais bērna – upura tips, kurš klusējot pieņem notiekošo, kuram nav pat neviena slepena drauga klasē. Īstenībā tas nav risinājums, jo šādā veidā nereaģējot vardarbība tikai turpināsies. Iemesls, kāpēc bērni izvēlas šādu uzvedības veidu, ir tas, ka viņi nespēj reaģēt spēku nevienlīdzības dēļ vai tāpēc, ka nav atbalsta tīkla un vienlaicīgi viņiem ir bailes un kauns.

„UZTICĪBAS TELEFONS”. Tas ir iespējams risinājums, jo tas ir ātrs, bezmaksas risinājums un bērni var runāt ar specializētu, atbilstoši apmācītu personālu, kas ir spējīgs sniegt atbildes uz bērnu problēmām. Ņemot vērā baiļu, kauna un vainas sajūtas, uzticības tālrunu pamatnoteikumi paredz sarunas anonimitāti. Telefona saruna var nesniegt risinājumu, bet atbilstoša emocionāla incidenta atstrādāšana ļauj bērnam apzināties iespējamo risinājumu daudzveidību un izvairīties no risinājuma **„Nereaģēt”** izvēlēšanās.

„PASTĀSTĪT SKOLOTĀJAM”. Vardarbības skolā incidentos tieši skolotājs ir tā persona, kas visvairāk var darīt incidentu atrisināšanā. Šajā stāstā bērns – upuris pārrunā ar skolotāju, lai rastu risinājumu. Bieži vien bērni noraida šo risinājumu, jo viņi jūt, ka citi bērni un varmākas to nekad nepieņems. Skolotājam ir jāuzsver sekojošais:

- Incidents atkārtosies, kamēr netiks veiktas nekavējošas darbības (tas pats, kas „Nereaģēt”)
- Vardarbības pamatiezīme ir spēku nevienlīdzība, bet skolotājs ir viens no tiem, kas šos spēkus var līdzsvarot.
- Ir starpības starp „lūgt palīdzību” un „es gribu, lai kādu soda”. Ja bērns lūdz palīdzību, viņš/ viņa to dara, lai būtu drošībā, nevis lai kāds tiktu sodīts.
- Skolotājs var palīdzēt ar pakāpenisku risinājumu. Šajā stāstā pēc skolotāja iejaukšanās, kad bērns – varmāka atkal satiek bērnu – upuri, viņš tam neuzbrūk. Viņa

acis skaidri rāda, ka viņam gribās uzbrukt, bet galu galā viņš to nedara. Pakāpeniski, pareizi rīkojoties, vardarbības parādība var tikt izskausta.

5.solis:

Noskatieties skolēnu izvēlēto stāsta turpinājumu. Ievadā sniedziet papildus ieteikumus par papildus izvēles iespējām:

- iespēju pārrunāt notikušo ar vecākiem
- iespēju pārrunāt notikušo ar vienaudžiem

Pārrunājiet redzēto un izdariet secinājumus grupas vārdā.

3. tikšanās

Stāsts par fizisku vārdisku un psiholoģisku vardarbību no varmākas redzējuma viedokļa.

Mērķis: Saprast bērnu – varmākas personību un kādas viņam ir izvēles iespējas.

Līdzekļi: Interaktīvais Mācību līdzeklis (daļa “Varmāka”)

1.solis.

Termina „varmāka” jeb bērns, kurš izturas vardarbīgi” izskaidrojums.

PIEZĪME SKOLOTAJAM

Skolotājs var saņemt atbilstošu informāciju e-ABC mājas lapā, sadaļā par varmākas profilu. un/ vai sadaļā digitālā bibliotēka.

Runājot par vardarbības parādības izpausmēm, bērns vai bērnu grupa, kuri izturas vardarbīgi, ir īpaši interesanti, jo viņus bieži vien tam izraisa pretrunīgas izjūtas. Daudzi cilvēki izjūt dusmas un vilšanos, kamēr daudzi citi atzīst, ka šiem bērniem nepieciešams atbalsts.

Mums vienmēr jāatceras, ka bērņā, kurš izturas vardarbīgi, mēs saskatīsim:

- vajadzību dominēt pār citiem;
- vāju savu impulsu kontroli
- pazeminātu paškontroles spēju
- nespēju ievērot normas un ierobežojumus
- neparastu stresa sajūtas trūkumu;
- pārspīlētu paštēlu;
- mēra sajūtas trūkumu;
- viņu popularitāte ir vidēja vai zema un pazeminās vecākajās klasēs;
- pilnīgu empātijas trūkumu;
- iespējams, ka ap viņiem ir skolēni, kas paši tieši neizturas vardarbīgi, bet iedrošina varmāku.

Ja bērnam – varmākam netiek nekavējoties sniegtas atbilstošas rūpes, nākotnē pieaug iespējamība, ka:

- parādīsies noziedzīga uzvedība;
- atkarība no narkotikām vai citām apreibinošām vielām;
- problēmas ar likumu.

Bērniem – varmākām ir tieša agresīva uzvedība. Tomēr, kā daudzkārt ir pieminēts, viņi izveido pasīvi-agresīvu uzvedību. Bērni ar pasīvi-agresīvu uzvedību, vienalga, vai viņi paši ir cietuši no vardarbības un reproducē pieredzēto vardarbību, vai pieņem šādu provokatīvu attieksmi, lai noskaņotu citus bērnus pret sevi, sniedz citiem bērniem ilgstošu motivāciju.

2.solis.

Noskatieties sižetu no Interaktīvā Mācību Līdzekļa, daļu “Varmāka”.

Sākumā vardarbīgais bērns iepazīstina ar sevi. Te ir daži interesanti aspekti, kurus skolotājs var izmantot, lai veicinātu diskusiju klasē.

Diskusijas 1.tēma. „Vai tā ir vardarbība vai ķircināšana?”

PIEZĪME SKOLOTĀJAM

Daudzi no bērniem – varmākām uzskata, ka viņi vienkārši uzjautrinās. „*Visiem es patīku, man ir daudz draugu un mums ir ļoti jautri, mēs smejamies ...*”, saka Kārlis. Viņa klasesbiedru attieksme stāsta sākumā veicina viņa pašapziņu. Tomēr šādā situācijā vai fakts vai uzvedība ir „jautrība”, vai nav ir atkarīga no tā, kā tas bērns, pret kuru šādi izturas, to uztver un izjūt.

Diskusijas 2.tēma „Kāpēc viņš tā dara”

PIEZĪME SKOLOTĀJAM

Bērns – varmāka Kārlis saka: „*Mēs ar tēvu to pārrunājam un ziniet, mēs smējamies, jo viņš arī tā darīja, kad bija bērns un tas ir patiešām „kruti” ...* Vide ģimenē spēlē galveno lomu agresīvas uzvedības izpausmēs. Smith et al., 2003. gada pētījums parādīja, ka tēviem kas skolā mēdza būt varmākas arī dēli var būt varmākas. Kārļa vārdi sniedz arī citu informāciju par vidi viņa ģimenē (*OK, ziniet, mans tēvs dažkārt ir patiešām skarbs ...*) Ģimenē bez siltuma un savstarpējām rūpēm, iespējams, ka vardarbība ir kļuvusi par savstarpējas komunikācijas veidu un disciplinējoši noteikumi viegli mainās (konkrētajā piemērā no vienas puses „... mēs smējamies...”, no otras puses „... patiešām skarbs...” veicinot šādas attieksmes izpausmes. Daudzi bērni izmanto upura nespēju reaģēt un caur vardarbību mēģina gūt

piekrišanu un popularitāti „*visi smējās, tas ir patiešām kruti*” ...un „*skolotāji pat nesaprot, kas notiek...*”. Veids kādā viņš pasniedz attiecības ar skolotājiem sakrīt ar viedokli, saskaņā ar kuru bērni – varmākas, ļoti ātri sāk antisociālas darbības un izrāda nepakļaušanos noteikumiem (Panoussis 2008).

Frāzes „*mums patīk ķircināt dažus bērnus, jo tas ir patiešām jautri*” un „*jūs zināt, viņš ir patiešām ir skuķu puika ... mēs katru dienu atrodam ko jaunu ... viņš ir memmesdēliņš, viņš pinkšķ*” parāda nežēlību un empātijas trūkumu, kādu bērni varmākas izrāda pret saviem upuriem un vienlaicīgi nespēju izjust savu upuru jūtu pasauli (Panoussis 2008).

Diskusijas 3.tēma „Kāpēc izvēlējās konkrēto upuri?”

PIEZĪME SKOLOTĀJAM

Kārlis saka: „*mums patīk ķircināt dažus bērnus, jo tas ir patiešām jautri*”, tomēr viņš neķircina bērnus vispār, bet vienu ļoti konkrētu bērnu. Kā savas uzvedības iemeslu viņš min „*viņš ir patiešām ir skuķu puika ... mēs katru dienu atrodam ko jaunu ... viņš ir memmesdēliņš, viņš pinkšķ*”. Tomēr, vispārēji runājot, bērns – upuris:

- kāda veidā atšķiras no pārējiem (viņš/ viņa ir no citas valsts, pieder pie citas reliģijas, nēsā braketes, vispār atšķiras no vidējā skolēna tēla)
- ir vientuļš un viņam, visticamāk, neviens nepalīdzēs, jo viņam ir grūti sadraudzēties ar kādu
- ir „vājāks”

Vai ikviens var saskatīt Kārļa aprakstā par Jāni, kas viņu atšķir no citiem?

- *viņš ir memmesdēliņš, viņš pinkšķ* Tā ir atšķirība, kas viņu izdala citu vidū
- Jānis izskatās vājāk kā Kārlis vai domā, ka ir vājāks un tāpēc nereaģē.

3.solis.

Šajā vietā bērniem jālūdz izvēlēties sižeta attīstības variantu. Secību, kādā piedāvāt izvēlēties iespējas nav noteikta, tā ir skolotāja brīva izvēle. Izvēli var veikt balsojot, tomēr jāparāda visas iespējas, sākot ar to, par kuru skolēni atdevuši visvairāk balsu.

Vardarbības situāciju attīstība bērnam – varmākam ir mainīga un ir atkarīga no bērna personības, ģimenes rakstura, skolas klimata, skolotājiem, vardarbības rakstura un daudz kā cita, bet konkrētajā stāstā no paša varmākas attieksmes.

TURPINA. Uz vardarbību nav nekādas reakcijas. Varmāka turpina savu vardarbīgo uzvedību.

PĀRTRAUC PĒC VĒROTĀJA IEJAUKŠANĀS. Frāze „*visi smējās, tas ir patiešām kruti*” šajā situācijā zaudē savu spēku un bērns – varmāka nesaņem atbalstu, kas viņam nepieciešams, lai turpinātu savu vardarbīgo uzvedību. Šajā variantā skolotājs var uzsvērt starpību starp „būt populāram” un „izsaukt bailes”, jo „izsaukt bailes” ar laiku zaudē savu spēku.

PĀRTRAUC PĒC SKOLOTĀJA IEJAUKŠANĀS. Šajā variantā interesanta ir skolotāja darbība, lai ieliktu varmāku rāmjos un atjaunotu kārtību un tādējādi mainītu stāvokli, ka „un „*skolotāji pat nesaprot, kas notiek...*”. Skolotāja vārdi nav doti, tomēr nekavējoša iejaukšanās bērnu varmāku ieliks rāmjos. Varmākas noskaņojums var nemainīties, bet sāktā vardarbība tiks neitralizēta. Sižetā nav runa par varmākas sodīšanu un pat ne nobijies par iespējamo sodu. Pirmais solis pretim risinājumam ir reāla komunikācija un pieņemšana, ka katrs var būt savādāks.

4.solis

Noskatieties sižeta attīstību, saskaņā ar bērnu izvēli, izdiskutējiet to un izdariet secinājumus grupā.

4.tikšanās

Stāsts par fizisku vārdisku n psiholoģisku vardarbību no vērotāja redzes viedokļa.

Mērķis: Izpratne par vērotāja emocionālo pasauli un parādīt viņa iespējas rīkoties.

Līdzekļi: Interaktīvais Mācību līdzeklis (daļa "Vērotājs")

1.solis

Vispārēja informācija par vērotājiem.

PIEZĪME SKOLOTAJAM

Skolotājs var saņemt atbilstošu informāciju e-ABC mājas lapā, sadaļā par vērotāja profilu. un/ vai sadaļā digitālā bibliotēka.

Vardarbības parādības izpausmēs varmākām, upuriem un vērotājiem ir atšķirīgas lomas (Smith P. et al., 2003). Saskaņā ar Salmivalli et al., (1996) pētījumu var izšķirt varmākas sekotāju, atbalstītāju un upura aizstāvju lomas.

Starptautiski pētījumi parāda vērotāju uzvedības svarīgumu vardarbības parādībās. Dažas Toronto Ņujorkas universitātes pētījumā gūtas atziņas parāda, ka apmēram 60% šķietami neitrālu skolēnu ir draudzīgas attiecības ar varmākām, kamēr vairāk kā puse no viņiem neatzīst upurus un iedrošina varmākas.

2.solis:

Noskatieties sižetu no Interaktīvā Mācību Līdzekļa, daļu "Vērotājs".

Viens no redzes viedokļiem šajā stāstā ir vērotāja redzējums par notiekošo parādību. Atkarībā no viņa izvēles, viņš automātiski kļūs par varmākas iedrošinātāju vai upura aizstāvi vai arī paliks vērotāja lomā.

Vērotāja mūsu stāstā brīdī, kad iepazīstina ar sevi un kamēr viņa ietur distanci no notiekošā, ir upura pusē.

Diskusijas 2.tēma „Ko izjūt vērotājs?”

PIEZĪME SKOLOTĀJAM

Atbilžu būs daudz, jo vairumam skolēnu ir viegli izprast vērotāja lomu. Skolotājam būtu ieteicams fokusēties uz bezpalīdzības sajūtu, kas bērnam piemīt šādā lomā. Viņa jūtas bezpalīdzīga, jo viņa ir nobijusies „...ne kāds cits līdz šim viņu nav spējis apturēt...” un „Es atceros, ka Jānis, kad viņu kārtējo reizi grūda sienā, paskatījās uz mani kā lūdzot palīdzību, bet es nespēju viņam palīdzēt”, kā arī bezpalīdzīga, jo „Es nezinu, ko darīt vai kā pareizi rīkoties. Bailes un neziņa nobloķē bērnus, padarot viņus rīcības nespējīgus.

3.solis:

Šajā vietā bērniem jālūdz izvēlēties sižeta attīstības variantu. Secību, kādā piedāvāt izvēlēties iespējas nav noteikta, tā ir skolotāja brīva izvēle. Izvēli var veikt balsojot, tomēr jāparāda visas iespējas, sākot ar to, par kuru skolēni atdevuši visvairāk balsu.

IEDROŠINA VARMĀKU. Šajā konkrētajā brīdī skolotājs var parādīt vērotājam galveno lomu, kādu viņš spēlē vardarbības parādībā. Tādas vērotāju reakcijas kā smiešanās, smaidīšana, vienaldzība, sarunāšanās ar citiem skolēniem un notiekošā komentēšana (gan pozitīva, gan negatīva), vienkārši skatīšanās un neko nedarīšana, noved pie sekojošiem rezultātiem:

- konkrētas reakcijas atbalsta bērnu – varmāku, jo smiekli, smaidi, komentāri parāda, ka varmāka ir sasniedzis savu mērķi – pievērsis sev uzmanību;
- citas reakcijas kā vienaldzība un nekā nedarīšana vai nu paliek bez ietekmes uz varmāku vai arī padara vardarbību intensīvāku, lai pievērstu sev uzmanību;
- no otras puses konkrētās reakcijas nopietni ietekmē bērnu – upuri. Smiekli, smaidi, vienaldzība vai neko nedarīšana padara stiprāku vientulības sajūtu, ko upuris jau izjūt, pastiprina iespaidu, ka pārējie atbalsta varmāku un rezultātā pastiprina upura vainas sajūtu.
- Bez tam komentāri pastiprina kauna sajūtu un upura vientulību.

PALIKT NEITRĀLAM. Konkrētajā variantā vērotājs vispār nereaģē. Viņa acīs var redzēt bailes, sajūtu, kas noved pie nekā nedarīšanas. Šajā vietā skolotājam vajadzētu apgāzt tēlu, ka varmāka tiek apbrīnots, parādot, ka viņš izsauc bailes.

IEJAUKTIES INCIDENTĀ. Konkrētajā vardarbības incidentā vērotāja pārsteigta skatās, kas notiek. Incidenta beigās viņa psiholoģiski atbalsta upuri, iekļaujot viņu grupā. Pēc tam varmāka viņu vairs neaiztiek un upuris pat kļūst par kompānijas dvēseli. Šajā vietā skolotājs var parādīt vērotāja lomu vientulības sajūtas mazināšanā. Vientulības sajūta ir iemesls kļūšanai par upuri un arī viktimizācijas rezultāts. Vērotājs, iesaistot upuri kompānijā, var cīnīties pret galveno viktimizācijas cēloni, nekļūstot agresīvs pret citu bērnu.

APRUNĀTIES AR SKOLOTĀJU. Bērna – upura problēmas risinājums nāk no bērna – vērotāja puses. Vērotāja iesaistās incidentā un aprunājas ar skolotāju, kas nekavējoties ierobežo vardarbīgo uzvedību. Kāpēc viņa tā dara? Kā pārējie skolēni to uztver? Šie divi skolotāja uzdotie jautājumi veicinās diskusijas ar bērniem uzsākšanu. Skolotājs, no vienas puses, var fokusēties uz starpības starp „aprunāt kādu” un „lūgt palīdzību” izskaidrošanu, no otras puses, par to kā šo palīdzību lūgt diskrēti. Noslēpums ir nevietā, kad kāds ir briesmās un bez tam, ikviens, kas palīdz var ar to lepoties.

4.solis:

Noskatieties skolēnu izvēlēto stāsta turpinājumu. Ievadā sniedziet papildus ieteikumus par papildus izvēles iespējām:

- iespēju pārrunāt notikušo ar vecākiem
- iespēju pārrunāt notikušo ar vienaudžiem

Pārrunājiet redzēto un izdariet secinājumus grupas vārdā.

5. tikšanās

Stāsts par fizisku vārdisku un psiholoģisku vardarbību

Noslēgums.

Mērķis: Vardarbības parādības būtiska izpratne

Līdzekļi: Interaktīvais Mācību līdzeklis

1.solis

Stāsta prezentācija saskaņā ar iepriekšējās tikšanās veiktajām bērnu izvēlēm.

2.solis

Diskusija par risinājumiem. Šajā brīdī skolotājs var iepazīstināt ar tālākajiem risinājumiem.

Katrs grupas loceklis var anonīmi uzrakstīt risinājumus, kurus uzskata par visefektīvākajiem, tos visus salikt kastē, tā lai varētu izveidot iespējamo risinājumu sarakstu, tos novērtēt un izsecināt, kurš no tiem grupai kopumā būtu vispiemērotākais.

Pierakstiet un aprakstiet risinājumu.

3.solis

Diskusija un ieteikumi par preventīvo darbu vardarbības mazināšanai skolā.

Katrs grupas loceklis var anonīmi uzrakstīt kādas preventīvo akcijas vardarbības mazināšanai skolā uzskata par visefektīvākajiem, tos visus salikt kastē, tā lai varētu izveidot iespējamo risinājumu sarakstu, tos novērtēt un izsecināt, kurš no tiem grupai kopumā būtu vispiemērotākais.

Pierakstiet un aprakstiet risinājumu.

4.solis.

Kopsavilkums un noslēgums

6.tikšanās

Ievads stāstā par kibervardarbību

KIBERVARDARBĪBAS parādība

Mērķis: Iepazīstināšana ar kibervardarbības parādību – iepazīstināšana ar otrā stāsta varoņiem un viņu jūtu pasauli.

Līdzekļi: Interaktīvais mācību līdzeklis (stāsts par kibervardarbību - bērns – varmāka, bērns – upuris un vērotājs)

1.solis

Viena bērnu grupa iepazīstina ar terminiem, kurus viņi ir atraduši saistībā ar šo parādību, bet otra bērnu grupa iepazīstina ar stāstiem par bērniem (Var izmantot stāstus no <http://www.e-abc.eu/en/news/news-of-the-field/> vai citiem avotiem)

Grupa kopā pārrunā kā šie termini saistīti ar konkrētajiem stāstiem. Skolotājs izskaidro terminu „kibervardarbība”.

PIEZĪME SKOLOTĀJIEM

Skolotājs var iegūt attiecīgu informāciju www.e-abc.eu sadaļā „Digitālā bibliotēka”

Kibervardarbības parādība attiecas uz indivīda vai indivīdu grupas apzinātu agresīvu izturēšanos pret citu indivīdu, kas sevi nespēj aizstāvēt. Praktiski tas nozīmē vardarbības jebkurā formā pārcelšanu no reālās pasaules uz virtuālo pasauli. Uzbrukumi parasti notiek caur internetu vai jebkādu citu elektronisku saziņas līdzekli, piemēram, mobilo telefonu un daži raksturīgākie piemēri ir: draudoši vai izmejoši e-pasti, uzmācīgi teksti, personisko datu un attēlu publicēšana bez personas piekrišanas.

2.solis

Izmantojot Interaktīvo mācību līdzekli skolotājs parāda stāstu par kibervardarbību no:

- varmākas
- upura

- vērotāka redzes viedokļa.

Seko diskusija, vai pamatojoties uz terminu „kibervardarbība”, tas, ko piedzīvo stāsta varoņi, ir vai nav kibervardarbība.

3.solis

Pamatojoties uz iepriekšējām grupas tikšanās, skolotājs analizē iesaistīto personu izjūtas.

UPURIS. Helēna stāsta sākumā izrāda dziļas bēdas un skumjas, ko viņa ir piedzīvojusi. Pauzes viņas runā apstiprina izmisumu un, iespējams, kaunu, ko viņa izjūt par notiekošo. Viņas sekojošās frāzes ir īpaši interesantas: „*tas notiek katru dienu un kļūst nepanesami*” un „*tas dienu no dienas kļūst arvien sliktāk*”, kas parāda vardarbības eskalāciju. Vientulības sajūta kļūst spilgti redzama viņas frāzēs „*Pārējie mani klasesbiedri arī sākuši piedalīties manis iebiedēšanā*” un „*Tā man nav draugu, es vienmēr esmu viena*”, „*Man nav neviena ar ko mājās pārrunāt, jo mani vecāki ir aizņēmti ar savām problēmām*”.

VARMĀKA. Jolantas stāstījums ir ļoti noteikts, bez pauzēm vai aizķeršanās. Viņā ērti zviln gultā un runā par savu redzes viedokli. Visinteresantākās frāzes ir: „*Skola ir lieliska, protams, ne jau dēļ mācībām vai kā tam līdzīga, bet tāpēc, ka man ir neskaitāmi daudz krutu draudzeņu, ar kurām ir jautri*”. Ar to Jolanta pasaka, ka viņas acīs skola un mācību process ir tikai priekš tam, lai būtu jautri pavadīts laiks lielā kompānijā. Tālāk viņa paskaidro, ka: „Mēs nepārtraukti ķircinām dažas bezcerīgi bremsētas meitenes, kas vienmēr ir vienas un noslēgtas”, citiem vārdiem, viņas ķircina bērnus, kas ir atšķirīgi un papildus viņus padara vēl vientuļākus. Kāpēc viņa tā dara? Stāstot par Helēnas reakciju viņa skaidri pasaka: „*redzu ka viņa ir sāpināta ... viņa slēpjas ... viņai ir bail no manis*” Jolanta nespēj patiesi sajust sava upura sāpes, bet upura bailes liek viņai justies „SVARĪGAI”.

Tomēr viņa acīmredzami apskauž Helēnu par viņas skaisto draugu. „*Dīvaini, ka viņa satiekas ar jauku un apķērīgu zēnu Aldi, bet nekas, viņš noteikti tikai par viņu uzjautrinās*”. Lai arī Jolantai ir daudz draugu, kas par viņu rūpējas, viņas vecāki „*Viņi par mani neuztraucas, viņiem rūp tikai viņu bizness. Viņi šķiras*”. Šajā vietā skolotājs var pāriet pie ģimenes problēmām un kā tas var ietekmēt bērnu uzvedību.

VĒROTĀJS. Vērotājs sāk ar frāzi: „Mani sāk uztraukt tas, kas notiek skolā” un turpina: „godīgi sakot, no sākuma arī man tas likās jautri... Es arī piedalījos citu skolnieku apcelšanā ... Bet”, atzīstot, ka arī viņš pats no sākuma nav spējis izprast Helēnas sāpes. Tomēr vārds „Bet” parāda, ka viņš ir sapratis Helēnas vientulību „*Nu jau visi citi ar viņu vairs nerunā ... Viņi rāda uz viņu ar pirkstiem un smejas ... Viņi tikai turpina komentēt to, ko tās divas meitenes ievieto feisbukā*”.

Tomēr viņš ir neziņā un ,iespējams, baidās, un viņš nezina, kā palīdzēt, jo saka: „*lai jūs man pateiktu, ko jūs darītu manā vietā*”.

4.solis

Kopsavilkums un noslēgums.

7.tikšanās

Stāsts par kibervardarbību

Upura un varmākas viedoklis

Mērķis: Novērtēt upura un varmākas reakcijas.

Līdzekļi: Interaktīvais mācību līdzeklis (Stāsts par kibervardarbību. Upura un varmākas stāstījumi)

1.solis

Grupa vēlreiz noskatās stātu no upura viedokļa. Šajā vietā bērniem jālūdz izvēlēties sižeta attīstības variantu. Secību, kādā piedāvāt izvēlēties iespējas nav noteikta, tā ir skolotāja brīva izvēle. Izvēli var veikt balsojot, tomēr jāparāda.

Vispārēji runājot, risinājumu, kurus var izvēlēties bērns – upuris, ir ļoti daudz un tie ir atkarīgi no bērna personības, ģimenes rakstura, skolas klimata, skolotājiem, vardarbības dabas un daudz kā cita. Konkrētajā stāstā varone var reaģēt divējādi:

Pastāstīt par savām sāpēm. Šī opcija parāda, ka varone visiem pastāsta, kas ar viņu ir noticis un, ka viņa tūlīt kļūs brīva. Šajā stāstā viņa atsakās no virtuālās pasaules, izdzēšot visus draugus un savu profilu feisbukā. Šajā vietā grupa var pārrunāt, ko viņiem šādā situācijā nozīmē BRĪVĪBA, un pēc tam apskatīt šī termina izskaidrojumu saskaņā ar stāstu. Termins BRĪVĪBA šajā stāstā var izpausties 3 formās:

NOROBĒŽOŠANĀS. Skolotājs var ļaut bērniem novērtēt šādas izvēles efektivitāti. Norobežošanās ideja nekad nesniedz risinājumu, tieši otrādi, rada vēl vairāk problēmu.

DRAUGU IESAISTĪŠANA. Skolotājs var ļaut bērniem novērtēt šādas izvēles efektivitāti. Ideja ir vērst bērnu uzmanību uz to, kā stāsta varoņu attieksme mainās un kā vērotāja iejaukšanās var mainīt stāsta attīstību.

MĀTES IEJAUKŠANĀS. Skolotājs var ļaut bērniem novērtēt šādas izvēles efektivitāti. Ideja ir vērst bērnu uzmanību uz to, cik nekavējoties māte iejaucas, un uz to, cik svarīgi ir informēt vecākus par notiekošo.

BĒRNU PALĪDZĪBAS TĀLRUNIS. Šo risinājumu bērni var izvēlēties, jo tas ir tūlītējs un par brīvu, un bērni var runāt ar īpaši apmācītu personālu, kas spēj dot risinājumus bērna problēmām. Ievērojot upura baiļu, kauna un vainas sajūtas, palīdzības tālruni ir anonīmi un tajos pastāv konfidencialitātes noteikumi. Telefona zvans var arī neatrisināt problēmu, bet atbilstoša incidenta emocionāla atstrādāšana dod bērnam spēju izprast kāda veida risinājumus viņš var mēģināt izmantot.

Bērni grupā var pārrunāt tālākos iespējamus risinājumus un reakcijas.

3.solis

Tikšanās otrajā daļā grupa vēlreiz noskatās stāstu no varmākas viedokļa. Šajā vietā bērniem jālūdz izvēlēties sižeta attīstības variantu. Secību, kādā piedāvāt izvēlēties iespējas nav noteikta, tā ir skolotāja brīva izvēle. Izvēli var veikt balsojot, tomēr jāparāda.

Vardarbības situācijas iespējamās attīstības varianti varmākam ir daudzi un tie ir atkarīgi no varmākas personības, ģimenes rakstura, skolas klimata, skolotājiem, vardarbības rakstura un daudz kā cita. Konkrētajā stāstā varmāka var:

TURPINĀT, BET ... VIŅA SAPROT Šajā vietā ir svarīgi uzsvērt, ka Jolanta iespējams beidzot saprot Helēnas izjūtas. Viņa ir norūpējusies, bet tas neilgst vairāk kā pāris sekundes, jo viņa nepietiekami novērtē Helēnas sāpes. Tomēr šajā brīdī viņa pārtrauc vardarbību. Skolotājs var pārrunāt ar bērniem, vai Jolanta vēlāk atsāks vardarbību, vai nē.

IEJAUCAS SKOLOTĀJA. Atslēgas frāze šajā vietā ir: „Es tev ieteiktu nopietni padomāt par to, ko tu dari, jo tas ietekmēs tavu nākotni”. Skolotāja iejaucas tieši un noteikti un saskaņā ar stāsta turpinājumu arī ļoti efektīvi. Jolanta maina savu attieksmi ne jau baiļu dēļ. Viņa saprot savas rīcības ilgtermiņa ietekmi uz sevi. Šajā vietā skolēni var brīvi pārrunāt par šo ilgtermiņa ietekmi.

PĀRTRAUC PĒC VĒROTĀJA IEJAUKŠANĀS (ZIŅOJUMA). Šajā variantā uzsvērtā bērnu – vērotāju nozīme, jo pēc vērotāja ziņojuma, varmāka tiek pārliecināta mainīt savu attieksmi. Šajā vietā skolotājs var parādīt atšķirību starp „būt populāram” un „būt baidošam”, kā arī pasvītrot vērotāju iejaukšanās nozīmi vardarbības incidentu attīstībā.

4.solis

Skolotājs uzdod bērnu grupām savākt informāciju par:

- kā viņus pašus vai citus var piekert nevēlama vai sāpinoša satura materiālu augšupielādē
- kā tiek ierobežota nepieļaujamu komentāru augšupielāde
- kontu deaktivizēšanu

Kopsavilkums un noslēgums.

8.tikšanās

Stāsts par kibervardarbību

No vērotāja redzes viedokļa

Mērķis: Vērotāja reakciju novērtēšana un vērotāja lomas vardarbības incidentā uzsvēšana

Līdzekļi: Interaktīvais mācību līdzeklis (Stāsts par kibervardarbību. Vērotāja stāstījums)

1.solis

Grupa vēlreiz noskatās stātu no vērotāja viedokļa. Šajā vietā bērniem jālūdz izvēlēties sižeta attīstības variantu. Secību, kādā piedāvāt izvēlēties iespējas nav noteikta, tā ir skolotāja brīva izvēle. Izvēli var veikt balsojot, tomēr jāparāda.

Vispārēji runājot, risinājumu, kurus var izvēlēties vērotājs, ir ļoti daudz un tie ir atkarīgi no bērna personības, ģimenes rakstura, skolas klimata, skolotājiem, vardarbības dabas un daudz kā cita. Konkrētajā stāstā vērotājs var reaģēt divējādi:

IEDROŠINA VARMĀKU. Konkrētajā opcijā vērotājs atbalsta varmāku un liek viņai justies SVARĪGAI, kā viņa to deklarē savā stāstījumā. Varmāka saņem ziņu turpināt to, ko viņa dara, jo viņai ir grupas piekrišana.

IEJAUCAS UN BLOKĒ VARMĀKU. Konkrētajā opcijā vērotājs saprot upura izjūtas un iejaucas tieši, bloķējot varmāku. Vienlaicīgi viņš „vājina” varmāku un „stiprina” upuri.

PASTĀSTA SKOLOTĀJAM. Upura problēmas risinājums nāk no vērotāja. Vērotājs iejaucas un pastāsta par situāciju skolotājam, kas nekavējoties ierobežo varmākas darbības.

Šajā vietā skolotājs var atkal izskaidrot starpību starp „aprunāt kādu” un „lūgt palīdzēt”, kā arī papildus izskaidrot kā ikviens diskreti var lūgt palīdzību. Noslēpums ir nevietā, kad kāds ir briesmās un bez tam, ikviens, kas palīdz var ar to lepoties.

2.solis

Diskusija par risinājumiem. Katrs grupas loceklis var anonīmi uzrakstīt risinājumus, kurus uzskata par visefektīvākajiem, tos visus salikt kastē, tā lai varētu izveidot iespējamo

risinājumu sarakstu, tos novērtēt un izsecināt, kurš no tiem grupai kopumā būtu vispiemērotākais.

Pierakstiet un aprakstiet risinājumu.

3.solis

Diskusija par bērnu grupu savākto informāciju par:

- kā viņus pašus vai citus var piekļert nevēlama vai sāpinoša satura materiālu augšupielādē
- kā tiek ierobežota nepieļaujamu komentāru augšupielāde
- kontu deaktivizēšanu

4.solis

Stāsta turpinājuma noskatīšanās saskaņā ar bērnu izvēli.

Izveidojiet 3 apakšgrupas:

- 1.grupa Upuris
- 2.grupa Varmāka
- 3. grupa Vērotāji

Pamatojoties uz visiem stāstiem, katra grupa sagatavo tekstu par to, kā konkrētais personāžs jūtās un kā grupa uz to izvēlas reaģēt.

Kopsavilkums un noslēgums.

Mērķis: Kibervardarbības parādības būtiska izpratne

Līdzekļi: Bērnu ziņojumi

1.solis

Bērnu grupas „Upuris” prezentācija.

Komentāri un ieteikumu saraksta sastādīšana

2.solis

Bērnu grupas „Varmāka” prezentācija.

Komentāri un ieteikumu saraksta sastādīšana

3.solis

Bērnu grupas „Vērotājs” prezentācija.

Komentāri un ieteikumu saraksta sastādīšana

4.solis

Kopsavilkums un noslēgums

Mērķis: Secinājumu komunicēšana visai skolas kopienai

Līdzekļi Interaktīvais mācību līdzeklis un bērnu grupu ziņojumi.

1.solis

Pēdējā tikšanās reizē grupai vajadzētu nolemt, kā komunicēt savus secinājumus pārējiem skolēniem.

Ieteicamie veidi:

- organizēt sapulci
- izdot skolas avīzi
- izveidot skrejlapas
- izveidot plakātu

2.solis

Pēc tam, kad grupa ir izvēlējusies veidu, jāizveido organizācijas komiteja, kas koordinēs visas darbības. Jāizveido šo darbību saraksts un jānosaka termiņi to izpildei, bet to jādara pašai grupai kā grupas darbu.

3.solis

Kopsavilkums un noslēgums.

Pateicības

Ideja, scenārijs, direktore,
producente

Elena Zervopoulou

Web veidotājs
Alexander Zervopoulos

Režisors
Ilias Adamis

Redaktors
Kenan Akkawi

Skaņu operators
John Adipas

Direktora asistente
Chantal Stevenson

Režisora asistents
Panagiotis Fotopoulos

Redaktora asistenti
Nikoletta Leoussi
Giorgos Paterakis

Aktieru piemeklēšana un apmācība
Elena Zervopoulou

Sagatavošana teātra skolā
Erifili Stefanidou

Izpildītājs
One Vibe Films

pēc
The Smile of the Child
projekta Eiropas kampaņa pret vardarbību
«European Campaign against bullying»
plānotāja un koordinatora pasūtījuma

ar Eiropas Savienības programmas Daphne III atbalstu

Projekta vadītājs
Nikos Andreopoulos

Scenārija konsultants, psihologs
Stefanos Alevizos

Communication
Nikos Giannopoulos

Informing students, parents & teachers
Marina Kavallieraki

Verbal and physical violence

Child who is being bullied	Ioannis Filipos Ioannou
Child who bullies	Fragiskos Papadakis
Observer	Viktoria Karakasoglou
Babis' friend	Dimitris Kupreos
Teacher	Maria Sagani

Cyber bullying

Child who is being bullied	Elli Parakede
Child who bullies	Anna Vakratsa
Observer	Dimitris Kupreos
Ios' friend	Marina Kalamatianou
Eleanas' mother	Akrivi Skapetorachi
Teacher	Chantal Stevenson

Katerina Martakou Galiatsou
Manos Martakos Galiatsos
Stefania Goula
Konstadinos Dallas
Eua Maria Zervaki
Neli Zeriti
Elissavet Issaia
Eirini Isminoglou
Alexandra Kalaitzaki
Alexandra Kalkounia
Xenia Dizou
Martha Orfanaki
Vasiliki Simopoulou
Anastasia Stirikouni
Faidra Tsariki
Roxani Tsouka

Stauros Filopoulos
Foivos Xalkiopoulos

Many thanks to

Theatrical Lab of Porta
Xenia Kalogeropoulou

French-Greek School of Ursulines

Music

She Who Wandered: Chaos by Joseph Yoshimasu Kamiya in Surreal, so real
Comfort zone by James Kirsch
Intimate by Macroform
Clean Up Your Act by The Hands Of Stone
Annie by Ben Beiny
Coldup by mr.eaks
Electro-shock
Melodrum by Senbei
Finding Hope by Dan Phillipson
Feeling of Entrapment by ARTiria Productions
Bad boys club by Olive Musique
An Apocalyptic End by Emmett Cooke
Believe in yourself by Olive Musique